

KREIPIMASIS

DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ VEIKLOS SISTEMINIO ŽLUGDYMO

Gerb. Prezidente, JE Gitanai Nausėda,

Gerb. Premjere Sauliau Skverneli,

Gerb. Seimo pirmininke Viktorai Pranckietei,

Kreipiuosi į Jus daugelio nevyriausybinių sporto organizacijų vardu, turėdamas paskutinę viltį Lietuvos Respublikos ribose atkreipti Jūsų dėmesį į už sportą atsakingos institucijos veiksmus, prie ko veda nesibaigianti Lietuvos sporto reforma ir kaip akivaizdžiai yra žlugdoma nevyriausybinių sporto organizacijų veikla. Pažymiu, jog šiam kreipimuisi ir jame išsakytiems faktams pritaria daugelis mažesnių sporto organizacijų tačiau bijo asmeninio šiuo metu veikiančių sporto valdininkų keršto.

1. 2018 m. spalio 18 d. LR Seimas priėmus Lietuvos sporto įstatymą (SĮ), kuris įsigaliojo nuo 2019 m. sausio 1 d., kartu buvo reformuotas Sporto rėmimo fondas, kurio administravimą perėmė Švietimo mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM) ir Švietimo mainų ir paramos fondas (ŠMPF);
2. Pagal naują SĮ Sporto projektų komisija buvo suformuota akivaizdžiai pažeidžiant SĮ nevyriausybinių sporto organizacijų atžvilgiu. Ir nors ŠMSM po ilgo atsirašinėjimo NVO atstovą į komisijos sudėtį įtraukė (2019 m. spalio mėn.), visos 2019 metų fondo lėšos paskirstytos dalyvaujant komisijai, kuri veikė ne pilnos sudėties – be visų SĮ privalomų NVO dalyvavimo.
3. Po pirminio lėšų paskirstymo, kai rugsėjo mėn. paaiškėjo, kad dalis ilgamečių sporto projektų kaip „Snaigės žygiai“, „Ruonių šventės“, „Respublikinės jaunių ir jaunučių sporto žaidynės“ ir kt. nebus finansuojamos, kilus dideliu sporto bendruomenės nepasitenkinimui, LR Vyriausybės kanceliarija ėmėsi veiksmų situacijai aiškintis. 2019-09-19 d surengė ŠMSM, ŠMPF ir didžiausių skėtinių organizacijų atstovų susitikimą ir patikino, kad į NVO organizacijų pasiūlymus turi būti atsižvelgta rengiant pakeitimus 2020 metų Sporto rėmimo fondo finansavimui.
4. ŠMSM Sporto NVO išsiuntė Sporto rėmimo fondo aprašo projektą ir kaip buvo nutarta LR Vyriausybės kanceliarijoje nustatė terminus iki kada NVO turi pateikti konkrečius siūlymus. Lietuvos sporto federacijų sąjunga (LFSF) pateikė 28 pasiūlymus, Lietuvos asociacija „Sportas visiems“ pateikė naują aprašo projektą (priedas Nr. 1), kurio pagrindą sudarė 2019 metų sporto rėmimo fondo administravime aukščiau minėtų problemų sprendimai: tęstinių sporto veiklų finansavimas, sisteminiai nacionalinio masto projektai, biudžetinių įstaigų dalyvavimas kvietime, aukšto meistriško sporto finansavimo ribojimai atsižvelgiant į taip aukšto meistriško sportui skirtas lėšas pagal atskiras valstybės biudžeto „eilutes“ ir kt.
5. 2019 m. spalio 7 d. ŠMSM surengė Sporto rėmimo fondo aprašo svarstymą, kuriame dalyvavo ŠMSM viceministrė, ŠMSM sporto grupės vadovas, kuris net neįpusėjęs svarstymui iš svarstymo išėjo, bei didžiausių skėtinių organizacijų atstovai. ŠMSM išklausė visus NVO siūlymus galutinį Sporto rėmimo fondo aprašo projektą, ŠMSM viceministrės raštišku patikiniu pažadėjo įkelti per TAIS sistemą po teisingumo ministerijos ir STT išvadų.

6. Galiausiai Sporto rėmimo fondo aprašo projekte 2020 metams neliko nė vieno esminio NVO organizacijų siūlymo – atvirkščiai:
 - 6.1. **Sumažintas fizinio aktyvumo veiklų finansavimas** t.y. nuo 50 proc iki 40 proc nuo visų Fondo lėšų (apie 1,7 mln. Eurų);
 - 6.2. **Sumažinta maksimali projekto finansavimo suma** nuo 450,000 eurų iki 300,000 eurų, išskyrus tas sritis kurios neturės jokios įtakos sportuojančių skaičiaus didinimui, masiškumo skatinimui, t.y. tam ko ir turėtų siekti ši Vyriausybė pagal savo 2016 m. programą;
 - 6.3. Tuo tarpu **atsiranda 2 mln. vienam projektui maksimali fiksuota suma** jei tai vienkartinis tarptautinis renginys – t.y. fondo lėšomis ketinama finansuoti tarptautinius sporto renginius fizinio aktyvumo veiklų finansavimo mažinimo sąskaita, kai pirminė ir pagrindinė Sporto rėmimo fondo idėja buvo didinti sportuojančių gyventojų skaičių Lietuvoje tuo įgyvendinant LR Vyriausybės programos nuostatas stiprinant NVO veiklą.
 - 6.4. Visiškai **neatsižvelgta** į Sporto NVO siūlymą dėl **finansavimo testiniams sporto projektams (tradicinė, įprastinė veikla) ar projektams/renginiams turintiems nacionalinės aprėpties** įtraukimą taip besąlygiškai palaikant ir didinant sportuojančių gyventojų skaičių;
 - 6.5. Visiškai **neatsižvelgta** į Sporto NVO siūlymą dėl naujų kriterijų įvedimo, kurių pagrindu siūlyta sudaryti sąlygas laipsniškam 3 metų veiklos augimui kai iš lokalaus projekto pareiškėjas turi galimybę užaugti iki respublikinio/nacionalinio projekto dydžio, kas užtikrintų fondo idėjos įgyvendinimą ir tuo pačiu stiprintų naujų organizacijų veiklą, skatintų jų projektus veikti šalies mastu;
 - 6.6. Sporto rėmimo **fondo administravimui suma padidinta nuo 3,5 iki 4 proc.** nuo fondo sumos t.y. 2020 metais sieks apie 680 tūkst. eurų, tuo tarpu projektų administravimo išlaidoms lėšos nedidindamos;
7. Tuo pačiu norime atkreipti Jūsų dėmesį į šių metų Sporto rėmimo fondo administravimo ir lėšų skirstymo pažeidimus:
 - 7.1. Sporto projektų komisijos prašymu (pateikti po ekspertinio vertinimo su siūlytinomis finansuoti sumomis) 72 projektai buvo paprašyti pervertinti. Bendra šių 72 projektų suma sudarė daugiau kaip 5,1 mln. eurų fondo lėšų (beveik pusę visų fondo lėšų);
 - 7.2. Iš visų 72 pervertintų projektų tik 16 projektų (bendra suma 1 mln. 86 tūkst. eurų) liko finansuoti, o kiti 56 projektai nefinansuoti (bendra šių nefinansuotinių projektų suma yra daugiau kaip 4 mln. Eurų). T.y. pirminio vertinimo ekspertai padarė „klaidą“ už daugiau kaip 4 mln. eurų. Šios proporcijos (iš 72 proj. tik 16 liko finansuoti) akivaizdžiai parodo, kad tiek projektai, kurie negavo finansavimo taip pat turėjo teisę būti pervertinti, taip užtikrinant lygiateisiškumo principą.
 - 7.3. Didžiausias pažeidimas yra tai, jog po pervertinimo atlaisvėjus daugiau kaip 4 mln. Eurų t.y. nedavus finansavimo 56 proj. kuriems jis buvo numatytas, paaiškėjo, jog ŠMSM šią Sporto rėmimo fondo lėšų sumą paskirstė savavališkai – be SĮ reglamentuotos Sporto komisijos institucijos ir jos galutinio įvertinimo, kuris ir privalėjo būti teikiamas ŠMS ministrui pasirašyti. Taip atsakingi ŠMSM asmenys, konkrečiai Sporto komisijos pirmininkė Kornelija Tiesnėsytė, grubiai pažeidė SĮ 17 straipsnio 5 ir 7 punktus.

7.4. Galiausiai turime analogų neturinčią situaciją kai ŠMSM t.y. institucija, kuri yra tiesiogiai atsakinga už sportą, toliau kratosi atsakomybės ir naujoje sporto įstatymo redakcijoje dar daugiau galių atiduoda Švietimo mainų ir paramos fondui kuris:

7.4.1. neturi nė vieno sporto specifiką išmanančio darbuotojo;

7.4.2. nėra kompetencijos vertinti ir analizuoti bendrą panašias veiklas apimančią procesą visų pareiškėjų ir bendrų tikslinių grupių atžvilgiu;

7.4.3. kurio dėka administruojant 2018 m. Sporto rėmimo fondą daugiau kaip 300 pareiškėjų 2 mėn. buvo nesakoma tikroji paraiškų būseną, nors buvo aišku, kad projektai finansavimo negaus;

7.4.4. Iš 72 paraiškų kurios Sporto projektų komisijai Švietimo mainų ir paramos fondo buvo pateiktos kaip tinkamos finansuoti, po pakartotino pervertinimo – finansuotinių liko tik 16 liko.

7.4.5. Projektai kaip pvz. Sveikuolių sąjungos nacionaliniu mastu skatinantys sveikatingumą – nefinansuoti, tuo tarpu Visuomenės sveikatos biurai – finansuojami kai pastarųjų veiklose yra samdomi Sveikuolių sąjungos lektoriai, skatinama vyksti ar vežama į Sveikuolių renginius ir daugelis kitų pavyzdžių.

Todėl, vadovaujantis tuo kas išdėstyta aukščiau, prašome Jūsų:

- imtis veiksmų, kad Jums pavaldžios institucijos ir asmenys neignoruotų Sporto nevyriausybinio organizacijų veiklos, netaikytų asmeninio pobūdžio požymių turinčių veiksmų nuteiktų prieš vyresnio amžiaus žmonių ir tradicinių veiklų išsaugojimą, o savo darbą atliktų profesionaliai vykdant LR Vyriausybės programos nuostatas dėl NVO organizacijų stiprinimo ir įtraukimo, taip pat prisidėtų prie Gerovės valstybės siekiamybės palaikyti ir skatinanti kūrybiškumą, prisidėti prie Europos laisvės vertybių o ne sovietinius laikus primenančių sisteminių suvaržymų;
- pareikalauti asmeninės atsakomybės už parodytą nekompetenciją ir savavališkus veiksmus rengiant teisės aktus, ignoruojant SI ir LR vyriausybės programos nuostatas, netinkamai organizuojant veiklą ir priimant sprendimus dėl lėšų paskirstymo.
- inicijuoti pakeitimus, kurie tiesiogiai atlieptų Gerovės valstybės ir LR programos nuostatas Sporto veiklos nevyriausybiniame sektoriuje, atžvilgiu.

Pagarbiai,

Algis Bronislavas Vasiliauskas

LASV prezidentas